

CSIKI LAPOK

Előfizetési ár:
Egész évre Pengő 8.— Negyedévre Pengő 2.—
Félévre Pengő 4.— Példányonkénti ára 16 fillér
Külföldre egy évre 16 Pengő.
Megjelenik minden vasárnap.

Nyilvántartási díja soronként 1 Pengő.

Késziratokat nem adunk vissza.

Hirdetést díjakat a legolcsóbban számítjuk.

Kiadóhivatal: Csikszereida, Apafi Mihály-utca 15. sz.

Felelős szerkesztő:
vitéz Részegh Győző

Iskolaév kezdetén

nemzetet, szülő, gyermeket új tervek és feladatok foglalkoztatnak. A mai időkben kétszeresen fontos biztos eszmékkel neki indulni a munkának. Vagyunk számba ezért az idők tanítását az iskolárai szemelőtt tartva a székelység sajátos feladatait és szempontjait is.

A nemzet számára az iskola ma egy biztos pont az események hullámzásaiban, ahol zavartalan, nyugodt munka folyhatik a magyar történelmi hivatás igénye és irányítása szerint. Izzak, hogy az iskolának is ki kell vennie nemcsak részét a háborus nehézségekből, — de mi szerencsére olyan helyzetben vagyunk, hogy a nemzeti géniusz iskoláiban a legteljesebb mértékben érvényesülhet. Ennek a sajátos helyzetnek a magyar nevelői kar ma tudatában van és áldozatok árán is teljesíti azokat a feladatokat, amelyeket a mai idők megkövetelnek tőle.

Iskoláink nemcsak szilárd nemzeti tüzhelyet jelentenek ma, hanem mint nemzet társadalmi rendet is, ahol a nagy nemzeti kérdések a lezárásnyitokban és leghatározottabban oldódnak fel. A nemzet szociális szerkesztésében egybeforrt ifjúság sálója az új magyar életnek. Ez a nemzet pont megvolt régebben is iskoláinkban, de talán soha nem nyomult úgy előtérbe, mint éppen napjainkban.

Az iskola a nagy nemzeti célok mellett ma a székelység számára külön jelentőséggel bír: biztosítja a történelmi szakadás folytán elkorodott kultúregyensúly helyreállítását és őrt áll a keleti végeken a nyugati kultúra felett. Hogy mit jelent ez ma, — a történelmi eseményeket figyelő jól láthatja. Emellett iskoláink a hagyományos keresztény népi műveltséggel az új idők szellemének megfelelő feladatokat is művelik.

A megkezdett iskolaév a szülők számára is sokat jelentő. A mai nehéz megélhetési gondok egy részét az iskola, illetve az iskolával kapcsolatos nevelő veszi át. A szülők mentesülnek a beszerzési gondok jó részétől. A szülők az otthoni nevelés folytonosságát is biztosítottak tudhatják iskoláinkban. Hitvallásos iskoláink különös hivatásuknál fogva is a családi vallásos nevelés sálója. Ezekkel az iskolákkal szemben nemcsak a hagyományos műveltség, hanem a vallásos világnézet igénye nyilvánul meg, amikor a szülők előszeretettel fordulnak hozzájuk.

A székely ifjúság számára az iskolaév kezdete nem más, mint az otthoni kemény munka más keretekben való folytatása. Ehhez a munkához a magyar ifjúság számára legyen lelkesítő a nagy nemzeti erőfeszítés, amely ma óránkint új hőseket nevel.

A magyarnemzet és a nemzetet alkotó család ma reményekkel telve és valami

biztos megnyugvással néz a kitarult iskolakapura amelyen át egy új élet felé menetel a dolgozó és lelkes, idők szavát megértő ifjúságunk.
Székely László.

Az Erdélyi Párt szónokai a Ház bizottságai előtt.

A Ház pénzügyi és földművelésügyi bizottsága a földművelésügyi tárca költségvetését tárgyalta.

A tárca e öirányzata a múltévi költségvetéshez viszonyítva 12 millió 303 000 pengő emelkedést mutat.

Teleki Béla gróf a vitában az Erdélyi Párt első szónoka volt, aki a mezőgazdasági munkások megszervezését, valamint a munkások természetbeni ellátásának kérdését tette szóvá. Ráműködött arra, hogy a mezőgazdasági munkabéreket megemelték, ugyanakkor pedig az állami ut és egyéb építkezéseknél a munkások maximumát nem állapították meg így a mezőgazdasági munkások az állami keresetnek maradtak, a mezőgazdaságban pedig munkahiany van.

Bodnar Sándor kérte, hogy a gazdasági felügyelőket lassák el autóval. Felvetette azt a gondolatot, hogy a mezőgazdasági munkásokat hatvan éven felül nyugdíjban részesítsék.

Domahidy István szerint a mezőgazdasági propagandára többet kell áldozni és főként nagy súlyt kell helyezni az ipari növények termesztésére. A falusi ember az alacsony búzár miatt nem tudja megfizetni a drága textiliákat és ezért vissza kell térnie a len és kendertermeléshez és a háziparhoz. Kérte adjanak a falunak mozaik, mert a falusi gazdák több kultúra után vágyanak.

A miniszter válaszában kijelentette, hogy a mezőgazdasági munkásokról az OMBI gondoskodik öregkori biztosítási formájában. A gazdasági felügyelők autóval való ellátását, nem tudja ki látásba helyezni a háborús korlátozások miatt. Az ipari növények, termesztése érdekében nagy propagandát fejt ki és megfelelő fűvelőtűgépek beszerzéséről is gondoskodni fog.

Teleki Béla gróf második felszólalásában rámutatott arra a rablógazda kódásra, amely az erdélyi erdőszégekben a román megszállás alatt történt. Kifogásolta Erdélyben az erdő igazgatóság működését, am nyíban annak ellenére, hogy az erdélyi erdők sokkal jobban leromlottak és nagyobb a kiterjedésük, mégis a trianoni ország-részt jobban elláták erdőmérnökökkel. Kérte, hogy ezek egy részét honnák Erdélybe az erdélyi erdők rendezésére. A munkára való mozgósítás véleménye szerint nem történik kellő körültekintéssel és a jövőben kerülni kell a falusi gazdák felesleges zaklatását.

Szilágyi Olivér rámutatott arra, hogy az erdőkben gazdag Székelyföldön a városok felállításáról nem történt idejében gondoskodás. Kérte, hogy a székelyföldi faöl eldörben a székelyföldi városokat részesítsék.

A földművelésügyi miniszter válaszában kijelentette Teleki Béla gróf kérdésére, hogy a kettős rendszerű vagyonterület kitermelése nem kötelező azokban az erdőkben, amelyek az előirt válgási terv szerint tejszokorúak. Biztosította a bizottságot, hogy a tölire szükséges fennnyitást már kitermelt és csak a szállítással vannak még nehézségek. Szilágyi Olivérnek válaszolva, hivatkozott arra az intézkedésre, amely szerint a Székelyföldről nem szabad mindaddig fát kivinni, amíg az ottani városok nincsenek ellátva.

Teleki Béla gróf a harmadik felszólalásában a legelőjavítás érdekében beszélt. A takarmánybeszolgáltatással kapcsolatban hangsúlyozta,

hogy ezt helyesen és igazságos módon kell megszervezni és el kell kerülni azt, hogy a takarmányt tavol: helyekre kelljen elszállítani a ott beszolgáltatni. Rámatalott a nagy állatorvoslányra és kérte, az állatorvosoknak az országban való egyenlő elosztását, valamint a szérumellátás megfelelő szabályozását.

Domahidy István kérte a minisztert, hogy a szarvasmarha igénybevé elnél azokat a gazdákat mentesítsék, akiknek csak két tehénük van, mivel két állat egy népes család fenntartásához alig elég.

Kiss Kálmán csikólegelőket kért és kérte, hogy a bárányprémet menessítsék a zárlat alól.

A miniszter Teleki Béla grófnak válaszolva igrt tett arra, hogy a legelőjavítás a jövőben nagyobb ütemben folytatja. A takarmánybeszolgáltatással összefüggésben kijelentette, hogy rendelkezést bocsátott ki, amely szerint a gazdák a legelőzelebbi állomásig kötelesek csak takarmányukat elszállítani. Domahidy Istvánnak válaszolva közölte, rendelet van arra, hogy azoknak a családoknak állatait, ahol csak két tehén van, nem szabad igénybe venni. Kiss Kálmán felszólalására válaszolva közölte, hogy a csikólegelő kiért folytatni fogja és igyekszik, hogy az új legelők létesítésének kérdését mielőbb megoldja. A karaklijuhányesetről közölte, hogy megtett mindent, hogy a beigazolt tenyésztésnél a karaklibáránbörök mentesítve legyenek a zárlat alól.

A kereskedelem- és közlekedésügyi minisztérium költségvetés értékesítésén az Erdélyi Párt részéről előzőnek Biro István szólalt fel. Kérte az erdélyi idegenforgalmi és fürdőügyi kormánybizottság felállítását és hogy a földművelésügyi minisztérium erdélyi kirendeltségéhez hasonlóan állítson fel a kereskedelem- és iparügyi minisztérium is székelyföldi kirendeltséget.

Bekes Ödön a közhatalmú gépjárművek nyersanyagbeszerzése nehézségeire mutatott rá. Ismertette a taxiforgalom súlyos helyzetét és sürögő intézkedést kért. A miniszter elismerte, hogy a gumi és a benzín egy része fekete forgalomba került, de szigorú intézkedéseket ígért. A taxiforgalom zavarain az állomásokon segíteni fog.

Patzkó Elemér a magánalkalmazottak és kereskedelmi alkalmazottak jogviszonyairól beszélt. Meg kell állapítani — mondotta —, ki hány iparvezetővel rendelkezik és csak azokat hagyják meg, amelyek az illető főfoglalkozását jelentik.

Szabó János a keresztény magánalkalmazottak helyzetét ismertette, majd a szövetségi biztosok és fakeskedők szigorubb ellenőrzésére hívta fel a minisztert.

Szilágyi Olivér a kijelölt kereskedők fokozottabb felelősségvonnását látja szükségesnek, Szilágyi Ferenc pedig az államépítészeti hivatalok státuszának kibővítését, a vállalkosok rendszabályozását, a fuvardíjaknak az ut- és vasútépítéseknel helyes összhanghozását, az uttörök telepítésének nagyobb körültekintéssel történő intézését és a 4-es számú állami utnak Déstől északra kiépülő szakaszának a vízvesztélyt való mentesítését kérte.

Biró István kérte a minisztert, hogy a szászrégen-gyergyóremetel utat építtesse meg. Siettetta a betört utak kiépítésének ütemét és az állami építészeti hivatalokhoz beosztott havidíjas mérnökök fizetésének javítását kérte.

Szabó János a nagybányai vasúti híd megépítését kérte.

Bekes Ödön felszólalásában kérte a belkereskedelmi célokra előirányzott összeg felemelését, a keresztény kereskedői egysztenccák hatékonyabb támogatását és a tisztos kereskedelem védelmét.

Mikó Imre az önálló erdélyi studió létesítésének kérdését tette szóvá. A m. kir. posta

ugyanis a közlekedésben fejelt be a kolozsvári 15 millió wattos rádióállomás építését. Az új adóállomás segítségével az ország minden részében jól hallható közvetítést lehet majd Kolozsvárról továbbítani. Fontos azonban, hogy az új állomás ne csak közvetítőállomás maradjon, hanem Erdély gazdaság nemzeti kincsét is feltárja az ország nyilvánosságának és a külföldnek. Az új kolozsvári stúdió munkájába Erdély legkiválóbb tudósainak, íróinak és művészeinek bevonását kérte.

Gaál Alajos felszólalása elején a munkabérek kérdésével foglalkozott és rámutatott arra, hogy ezek nincsenek arányban az egyéb vonalon dolgozó munkavállalók dotációjával. Különösen az órabérek kérdésével foglalkozott részletesen és sürgető intéréssel kért. A vasúti hálózat kiépítésével kapcsolatban kérte, hogy fokozott ügyben folytassák a Székelyföld és Erdély vasúti hálózatának kiépítését. Különösen Udvarhely vármegye nehéz közlekedési helyzetére mutatott rá és sürgette a Székelyudvarhelyről kiinduló és a megyét átszelő vasútvonal megépítését, amely a megye számára fővonalat jelentene. Felhívta a miniszter figyelmét a szászereg—ratonya—gyergyóremetei utvonal kiépítésének szükségességére, amely mind hadászati, mind pedig közlekedési szempontból nagy jelentőségű. Ez az utvonal 40 kilométerrel rövidítene meg a Szászregén—Gyergyóremete közötti szakaszt és tehermentesítene a Szamos mellett haladó körvasut hosszabb vonalát. A székelyföld bekötő vonalának a megépítése, különösen Kézdivásárhelynek a vonat nélkül álló Kásonszéken keresztül, Alsóköz való összekötése sürgető megoldást kíván.

Szabó János az iparügyi vitában az Erdélyi Párt részéről először kérte, hogy a tanácsot tartás előtt az iparügyi miniszter hatáskörébe és hogy minél hamarabb nevezék ki a munkafelügyelőket.

Szilágyi Ferenc rámutatott arra, hogy a kisipar az, amely a hadigártásban elfoglalt nagyipar helyett a közönség szama a javítási és termelő munkát végezhet és könnyen átállítható bármelyik pillanatban más anyaggal való munkára. Kérte, hogy az anyaghivatal a kérvények esetleges elutasítása esetén közölje a kérvényezővel, hogy az milyen műanyagot használjon fel. Elismeréssel szólott az iparbiztosok működéséről és arról a munkáról, amelyet a testület az anyagelosztás terén végeznek.

Béke Ödön rámutatott arra a hiányokra, amelyek az iparvállalato ifjúság és az alkalmazó mesterek számára felléptek. Kérte a tanácsfelvétel létszámkorlátozásának feloldását, a műhelyen kívüli foglalkoztatás csökkentését és a tanácsvezetők engedélyezését e tekintetben is.

Bartha Ignác dr. az igazságügyi tárca vitájában az Erdélyi Párt részéről elismeréssel szólott az igazságügyi kormányzat rendeltetkező munkájáról. Kérte, hogy a fontosabb rendeletek szövegét egy külön összeállított szakbizottsággal már előzőleg ismertessék és engedjék meg, hogy hozzáférjenek az érdeklődőkhöz részéről is. A házirendelettel kapcsolatban rámutatott a törvény hiányosságaira, majd alakásügyi kérdést tette szóvá, kérte, engedjék meg a háztulajdonosoknak, hogy saját házukba beköltözhesenek, mert a mai magas házadó idején legalább ezt a jogot meg kell adni a tulajdonosoknak. Szóvá tette a házbérek felmérésének fontosságát is. A továbbiak során a fgyelmi ügyek lassu elintézéséről beszélt, majd a bírói kivételek sürgetősségét hangsúlyozta. Rámutatott arra, hogy a polgári perekben az ügyforgalom óriási és ezzel kapcsolatosan kérte a tömegnapok elavult rendszerének megszüntetését. Felhívta a miniszter figyelmét a kolozsvári járásbíróság gyors munkájára. Ezután a Kuria működésével foglalkozott és szóvá tette a büntetések sokszor indokolatlannak látszó súlyosságát. Olyan esetek fordultak elő, hogy amikor az uzorabíróság valakit két és fével fogházra írt, a Tábla a vádlottat felmentette.

Szilágyi Olivér felszólalásában először az igazságügyi szervek rendjével és a bírók javadalmazásának kérdésével foglalkozott, kitérve a bírósági képviselői pótlék ügyére. Foglalkozott a cenzúra kérdésével is és példákat hozott fel annak ki nem elegendő működéséről.

Használt faromás osepőlőkészleteim kiárusítom

720 tól 1200-ig meglepő olcsón. Kérjen ajánlatot!

BIRÓ ANDRÁS műszaki cikk értékelés és eladása új és használt állapotban
BALATONSZENTGYÖRGY. 10-

Csikvármegye példát mutat.

A társadalmi egyesületek csikvármegyei együttműködésének elnöksége újabb nagyszabású megmondulást kezdeményezett a kormány felé, hogy az ország gazdaságának érdekében van szükség a magyarságnak. Ennek bizonyosságát közös értekezletre hívta fel a Vigadó nagytermében, Krisztus Király ünnepén délután a város férfitaggyűlését. Az értekezletre az egyesületek képviselői nagy számban vettek részt.

A diaspólyát Kovács Károly dr. főispán nyitotta meg a Hísekegy előmondása után. Ismertette, hogy a társadalmi egyesületek szövetségével az állami gondokot vállaló és végző hatalomnak. A társadalmi egyesületeket lángleltek, jövőbe látó emberek hívják elöire. Ezeknek az egyesületeknek óriási szerepük volt mindig, de különösen olyan időkben végeztek nagyszerű munkát, amikor tevénytelen körülmények között embert, nőket és gyermekeket kellett elhelyezni. Senkire sem lehetünk köszönhetőek, hogy a társadalmi egyesületek milyen irányban és hogy haladnak. Nagy elismerés illeti Antal István dr. nemzetvédelmi- és propaganda-minisztert, mert a társadalmi együttműködés érdekében rendszeresen dolgozott ki és fektetett fel. A múlt tapasztalatait arra tanítanak, hogy minden társadalmi egyesületnek az egyesült magyar világot kell jegyeznie. Azok az emberek, akik nem akarják, vagy nem tudják a magyar gondolatot és világnézettel összecsoportosítani a cselekedeteiket — azoknak el kell tűnnök a nemzeti életből.

Beszéde továbbá során Kovács Károly dr. példaként igazolja, milyen óriási feladatok elvégzésére képes, milyen hatalmas mozgalmárá névelte magát egy-egy kisebb társadalmi egyesület jól megfontolt, időtálló határozata. Felhívta, hogy egy kis butaréti egyesület, a „Magyarok Egyesülete”, pontosan eselőtt 41 „szentesítési határozata el, hogy a Nyergesföldön 1849-ben elesett honvédeknek emlékosztályt emel. A hazajutói messze idegenbe menekültek, az nyomorúságot átélő székelyek összeadták filozófusok a lelet esték a magyar összejárás örök példaképeit a nyergesföldi egyszerű emlékművet, amely elöit ma is minden jó szándékos ember kalapot emel.

— Az állam ezekben az időkben joggal számít a társadalmi egyesületek munkájára. Ennek a közös munkának az elindulása a mai diszkordgyűlés is. Özömmel állapítja meg a főispán, hogy ezek az egyesületek, amelyeknek munkájára az állam számot tart, itt vannak. Különösen jelentősége van annak, hogy az elnökség Krisztus Király ünnepére hívta össze a férfigyűléseket képviselőit. A magyarság ember esztendő óta a kard mölé tánta a keresztet. Fajl és nemzeti jellege erőteljes kidomborítása mellett, hagyományait megtartásával a legelőhöz és megcélfohatatlan krisztusi világrend jegyében ment és nagy harcra és aszerint él és a nemzet.

A nagy tömeggel fogadott megnyitó beszéd után az egyesületek rövid felszólalások keretében ismertették célkitűzéseiket.

Az EMKE nevében Ferenc József tanácsleíról tanár ismertelt. Az egyesület három alap gondolatot tartott szem előtt: a nemzeti, a keresztény és a társadalmi kérdéseket. Hirdette: legyünk és maradjunk minden körülmények között magyarok és keresztények.

A gazdaság nevében Bittai Endre, az EMGE csiki vezetője tett hitet amellett, hogy a magyar gazdaság munkés kesén és erőfőn keresztül építést kel.

A közbirtokosságok nevében Szóke Mihály ny. földműves iskolai igazgató az egyesült munka és szervezés mellett tess tanúságot. Nyomatékosan hangsúlyozta: a székely közbirtokosságok tagjai mindig ott voltak és esután is ott lesznek, ahol cselekedni, tenni kell. Kért hírdeti és javasolja: a vármegye összes közbirtokossággal tömörüljenek. A közös használatban lévő székely vagyont javadalmától idegenek, idegenben hatalmas palotákat építettek. Most itt az ideje, hogy összefogással a csiki székely közbirtokosságok a vármegye székhelyén palotát építsenek önmaguknak.

Az iparosok és kereskedők nevében András Gyárfás géplakatosmester többek között megállapítja:

— Teljes erőnkkel, munkaképességünk egész megfeszítésével és szakmai tudásunk legjavával kívánunk szolgálni minden intézkedés, mely az ország felé és kormányától jön, mert tudjuk, hogy minden intézkedésével az ország rendjét, nyugalomát, biztonságát, és ésszerűsége boldogulását és így a mi boldogulásunkat is szolgálja.

— Kérdünk egy tisztább, nemzeti és keresztény elgondolással iparosoktól és kereskedőktől, amely legtisztább szövege lesz az iparos és más társadalmi rétegek közötti valószínű válságot megelőző lépésnek. Kérdünk, nemzeti életünk egyik legfájó sebére, a protekcionizmus ellen, amely előtérbe állítja a tehetetlent a tehetőséggel szemben, segíti az összeköttetés felállítását a rászorulóval szemben. Kérdünk az áru és ipari nyersanyag elosztás visszaszolgáltatás megakadályozásáért és azért, hogy a rendelkezésre álló ipari nyersanyagból minden iparostársunk megkapja a maga törvényes hányadát. Drákoló magorúságot látnunk kértünk azok ellen, kik: a kijárat ipari nyersanyagot a legkörülményesebb módon, rendszerint csak természetbeni ellenszolgáltatás ellenében kaphatja meg a kisiparos. Mély tisztelttel bejelentem, hogy az iparosok és kereskedők társadalom mindig készen van, hogy egy becsületlen, keresztény nemzeti követelést kielégítésében a legteljesebb mértékben segítőkészen nyújtsanak meit létét, fennmaradását csak így éré biztosítottak ezen a földön.

A kaszinó csatlakozását Pitner Árpád dr. alelnök jelentette be. Köszöni: a kaszinóban tömörült magyarok hangulatját és vallja: a magyar életből el kell tűnnie minden válságoknak. Javasolja: az összes egyesületek közös értekezletét és a kaszinó építésének hatalmas székely Csikvármegye, ahol minden társadalmi réteg és egyesület helyet talál.

A diákgyűlés egyhangú lelkesedéssel vette tudomásul a bejelentést.

A lövészek képviselőjének felszólalása után, aki a világ minden táján örökálmúkat alvó magyar hősről emlékeztet meg, a diákgyűlés egyhangúlag kimondta, hogy a jövőben minden megmondulást egységesen szervez és irányít a város és vármegye lakossága. Nincs felkelés az ország társadalmi különbség, csak oshatatlan magyar élet van.

Vitás Mihály Gergely tanfelügyelő beszédeben a hősről idézte. A hősről, akiknek nyomában kell járni a nemzetnek, ha eredményt akar felmutatni, ha élni akar. Önként vesztő eselien hatalmas tüzeket gyújtottak a Nagyosnyó tetejére. Ilyen örökséget kell gyűjtanunk ma a társadalmi egyesületeknek is a bírdelől kell a magyar parancsot: áldozat, munka és fejelem!

Végül Bró Ferenc főesperes-plebánus, a társadalmi egyesületek csikvármegyei együttműködésének elnöke beszélt. Többek között megállapította a szónok, hogy azért, mert a társadalmunk nem volt egységes, nem volt hitvallástudattól átfutva a nem látott maga előtt egységes célt — megbírhadtunk 1918-ban. Sokat szenvedtünk azért, mert akkor letértünk a helyes magyar útról és olyanokra hallgattunk, akiknek hozzánk a magyar gondolatban semmi közük sem volt. Ma Krisztus Király ünnepén meg kell állítanunk ezt a jövő mertékeként. Ma kell szót emelni, amikor a keresztény világ szól: „Kereset halálával” „költötte az igazság, a szeretet és béke országát!” Ha minden ország ezen a módon állna, ha minden nép és nemzet ebben a szellemben élne és dolgoznék — nem kellene bekötővárosokra készülni, hanem élnék örök békeországban. Ezt a szellemet vigyük be eselől életünkbe és azon keresztül minden magyar szívbe. Szükségük meg az egység, melyet példát mutatunk másoknak is. Ha együtt halad a szellem, iparos és gazdasági társadalom, semmi sem vehet erőt rajtunk.

A nagyvívású sáróssó után a diákgyűlés a Hírvény hangulatát ért véget.

Mezőgazdasági bakancsakió.

A kormány a népruházati akcióval párhuzamosan a rendelkezésre álló készletek keretén belül mezőgazdasági bakancsakiót szervezett, amelynek során a mezőgazdasági munkások részére földmunkák, zseiros felsőbőrű, bőrtalpas bakancsot bocsátanak rendelkezésre.

A közellátásügyi miniszter az akcióval kapcsolatosan körlevelet intézett a közellátási kormánybiztoshoz, amelyben közölte, hogy az akcióban igényjogosultak — mindenkor a megadott keretek között — a mező-, kert- és erdőgazdaságban alkalmazott éven gazdasági cselédek, az erdőgazdaságok idénymunkásai és a sommás idénymunkások. Az igényjogosultság megállapítását a népruházati akcióhoz hasonlóan a megyei, városi, illetve a községi közellátási bizottságok intézik. A szétosztásra kerülő bakancsok fogyasztói árát minden bakancs talpába maradóan beleprébeálták.

A közellátásügyi miniszter felhívta a közellátási kormánybiztosokat, hogy az igényjogosultság megállapítására tegyék meg a szükséges intézkedéseket és a szétosztási műveletnek keresztülvitelét állandóan személyesen ellenőrzik.

Görbe vonatablak.

Tárgyilagosan meg kell állapítani: rengeteg tücsök-bogarat összeirtak Erdélyről az utóbbi esztendőben. A haimeresztő tévedések tömkelege látott napvilágot különböző lapok hasábjain. Szencsációt kerestek ennek a sokat szenvedett népek az életében s mert hétköznapiakat találtak bizony ki-kisiklott a cseruza hegye... Azt is számításba vettük, az írárok olvasása alkalmával, hogy politikai és más érdekek is léteznek ebben az országban tulságosan fölöslegesen s az erdélyi kiránduló is „ha nem csurran csoppan” elve alapján nézi legnagyobb „figyelemmel” és érdeklődéssel a dolgokat.

Most azonban olyan írásművel találkoztunk a budapesti Tücsök című kéthetente megjelenő közgazdasági lap hasábjain, hogy szükségesnek látjuk olvasóink elé tárni: mi mindent nem lát meg a hegyeink lábánál elrobogó vonat ablakából egy-egy kiránduló és milyen épületes következtetéseket von le.

A névtelenséget kedvelő cikkíró mindenekelőtt megállapítja, hogy az utóbbi időben feltűnően sokat és igen szépen foglalkoztak Erdéllyel a fővárosi lapok, majd szószereint így folytatja:

„Hogy ezeketán mégis foglalkozunk Erdéllyel, azt azért tesszük, mert úgy érezzük — kötelességünk a sok diésérő, sokszor hozzászózó közlemény, vagy becsapó nán tárgyilagossággal szemmel ismertetőt adni.”

„Ló lesz azt a tárgyilagosságot megfigyelve, mert alább kiderül, hogy mi-minden fedésére alkalmas. Néhány sorral alább így folytatja a cikkíró:

„Megtudtuk ezekből (mármit az Erdélyre vonatkozó cikkekből), hogy milyen csodálatos vidék van ennek az ország részének, ahol teljesen külön szellemiség uralkodik, hogy minnyire megrett az iparosodásra, milyen nagyzerűek a borvizei, mekkora erdőterületei vannak és más hasonlók. Míntán minden kezemügyébe kerül Erdélyről szóló cikket elolvastam, értetű, hogy örömmel és vágyakozással utaztam oda. Amint haladt a vonat s amint mindinkább helyebb kerültem Erdélybe, ugyanolyan mértékben fokozódott kiábrándulásom is. Az tény, hogy a vidék nagyon szép, a levegője kiváló, azonban ez nem az erdélyiek érdeme. Amit viszont az ő javukra lehetne írni, az legfőbb egyes helyeken lehető fel nyomokban, mert nagy általánosságban inkább csak korholni lehetne az erdélyieket. A mezőgazdasági és az ipari kultúrájuk ugyanis olyan alacsony, amilyenre azok, akik az anyaországban és annak gazdasági életében éltek, illetve élnek, mégcsak nem is gondolhatnák. Ennek jellemzőjére megemlítem, hogy 50, sőt száz kilométereket utaztam vonaton anélkül, hogy háromszázat láttam volna. Márpedig Erdély, különösen a libanevelés terén ideális hely. Bőségesen vannak kisebb-nagyobb patakjai, azok mellett nagyzerű állományok zöldek, rétek, amelyeken a libacsapatok ezrei önelváltóan növekednek fel. Körülbelül hasonló a helyzet a baromfi-tenyésztés terén is...”

Igy a mezőgazdaságról, melynek élvonalát a libanevelés baromfi-tenyésztés terén látja a cikkíró a — vonatablakából.

De van néhány éndeneden kedves szava a szarvasmarha és lótenyésztésünkről is. Hallgassuk meg:

„Alig látni szarvasmarhát. Az is eléggé szeméremtelő, hogy a tehneket igába fogják, mint moudják azért, mert így a leggazdaságosabb a tehenartás. A állomány igen kicsi és megállapítható az is, hogy a gazdák nem nagyon ápolják állataikat...”

Perze honnan tudná a vonatablakból „tárgyilagoss” becsapókat író, hogy Erdély „dus” legelői mégsem a vasutmellett terülnek el s a legelőszó állati állományt mégis ott s nem a sinek között kellene keresni. Viszont arról sem lehet fogalma, hogy mi történt Erdély állományával 1939—1940-ben, amikor minden valamirevaló lovat elhajtott az akkori hatalom s aztán — igen csakély százalékban — zörgő csoportok érkeztek haza. De menjünk csak szépen sorjában tovább, hadd lássuk: hol van a kutya élve, hiez a cikkírónak még igen sok és „megszívlelésre” érdemes mondanivalója van.

Erdély kertészete és gyümölcsészetének szorváraapítása után előhozakodik a nagy tanáccsal és kimondja a szentenciát:

„... Célravezető volna, ha az anyaországbeli szellemekből telepítenének át családokat, akik megtanítanák az erdélyieket gyakorlati gazdálkodásra!”

Lám, hol kezd kibujni a szeg a zsákból. Erdélybe kell telepíteni a zselléreket! Ide, mert itt nem tudnak gazdálkodni, hadd tanítsanak. Ez aztán az ész és okzerű mezőgazdasági elrendezés, „tárgyilagoss”, a vonatablakból...

Itt azonban még nem kell, de nem is szabad megállni. Ipari vonatkozásban is alaposan lejjár. Megállapítja, hogy az Erdélyi Gazdasági Tanács minden elkövet ebben az irányban, de hát Erdély ipari kultúráját nem lehet máról-holnapra helyrehozni s

mindesért, amint az írásmű bevezető részében olvasható az erdélyiek felelősek. Miért nem csináltak az elmúlt évtizedekben semmit? Az ember önkénytelenül szegényekhez kezd a keményen korholó írás nyomán s szinte kételkedik: kik uralkodtak az elmúlt két évtized alatt Erdélyben s miért nem csináltak semmit? Mert arról astán egyetlen szó sem gondolat nem esik a vonat ablakából...

De más téren is van mondanivalója a cikkírónak és pedig ilyenformán:

„... A sok tervben, amit az erdélyiek felvetnek az iparosítás terén, kevés a realitás. Így például alig található az meg a borvíz kérdésében, amelyet mindenféleképpen szeretnének a nagyobb fogyasztó piacokra juttatni. Ez a szándék tiszteletreméltó, azonban megtehetőnek az erdélyiek arról, hogy borvizeit mindenne jó lehet, csak arra nem, hogy borhoz fogyasztás. Nevezetesen a bornak az ízét, színét, tehát a két legfőbb jellemző tulajdonságát teljesen megváltoztatja az erdélyi borvíz.”

Eddig és így s borvízről. Még mondja valaki, hogy nem Erdély, de különösen a Székelyföld érdekében iródtok ez a közgazdasági cikk! Egész Erdélyben üsdők óta borvizzel iszák a bort s ha valaki szódavizet mer felszolgálni a borívó erdélyi magyar embernek — elkergeti. Most azonban — éppen e cikk nyomán látjuk —, miért ütközik olyan nagy nehézségekbe a borvízterjesztés bizonyos körökben és területeken. Most már világos, miért nem kap az erdélyi magyar csak szódavizet a vasuti étkesd kocsiokban. Kipattant a titok: „a bornak a színét és ízét elveszi...” Mi a felelős erdélyiek azok a megveszekelelt erdélyiek a mihaszna borvizek az értékesítését, amikor olyan egészséges, jó és kifogástalan mesteres szódavizeink vannak?!

De az „Öszinte kép Erdélyről” című cikk a tanácsalásról sem feledkezik meg. Ezzel kapcsolatosan azószereint ezeket írja:

„Leghelyesebb volna, ha az Erdélyrészi Gazdasági Tanács a mezőgazdasági kultúra fejlesztésével megfelelő mezőgazdasági iparokat igyekezne létesíteni. Igen kiváló minőségű sajtokat lehetne készíteni az erdélyi tejből, nem pedig — izeinek csak jóakarattal mondható — olyan sajtaikat, amelyeket a pásztorok „gyártanak”. Bőséges munkát adna az erdélyieknek az erdősítés ügye is. Amellett ugyanis, hogy évről-évre igen tekintélyes nagyszámu területokról termelik ki a fát, fásítást ugyazólván nehohsem találtam. Ezidőszereint az erdélyi közbirtokosságok tulajdonképpen az ősziklőt örökölt vagyont költik, anélkül, hogy gondolnának utódjaira.”

Eddig és így a cikk. Tebát: a vonat ablakából jól megmondták nekünk, megfelelő tudás és gazdasági szakértelemmel. Ki állítja egyetlen pillanatig is, hogy Erdélynek sulyos, nehéz, hosszas tanulmányozást és megfelelő előismereteket igénylő kérdései vannak, amikor a vonatablakból így, ilyen szépen határozottan el lehet intézni mindent? Ezekután mindenki tisztában lehet azzal, hogy a cikkírót a lehető legnagyobb jóindulat vezette s alapos helyzettenulmányozás és ezzel számoló s ahhoz igazodó gazdasági szakismeret vetette papírra — többek között —, hogy telepítenek a székely hegyek közé „anyaországi zselléreket”, akik korzerű mezőgazdaságra tanítják az erdélyi magyart. Aztán ne árulják, mit bázálnak, erőszakoskodnak össze-vissza azokkal a mihaszna borvizekkel, inkább gyártsanak sajtot...

Közönjük a tanácsokat s az ilyenfajta „tárgyilagosságot”, de nem kérünk belőle. Még csak annyit fűzünk a kérdéshöz, hogy az Erdélyi Gazdasági Tanács tagjai, akik mégiscsak értenek annyit ennek a földnek a gazdasági életéhez, mint a vonatablakból tájékozódó — egyszéges felháborodással olvasták az írást, melyből nem lóláb, hanem lólábak sokasága lóg ki. (Lólábaké, melyek nem erdélyi, hanem másirányuk jól feltogott s a maga helyén és idejében kétségteletlenül tiszteletre méltó üzleti szándékot és érdeket). De azért miért kell az erdélyieket iatenesen össze-vissza darabolni, kaszabolni, szabdálni, hiszen minket eleget sanyargatott az idegen világ, az idegen erőszak s az idegen élet...

Ferenec Gyárfás.

— Gyűjtünk (Erdet Patasika) ördögboroda gyökereit. (DISZTOL) juh métey eleni orvosság készült a csiki hegyekben bőségesen termő ördögboroda gyökérből. Az Erdélyrészi Hangya Központ Marosvásárhely és a falusi Hangya Szövetkezetek beváltanak minden mennyiséget Érdeklődők forduljanak: Csikszereván a Hangya Kirendeltséghez. Csikszegöd főrdő a Hangya erdeigvámólos beváltó te:apéhez. Gyimesbákköz Antal Károly gyógyndvény beváltóhoz. Csikjendőfalván Brós Lajos gyógyndvény beváltóhoz, vagy közvetlen az Erdélyrészi Hangya Központ Értékesítési Osztályához Marosvásárhely, ahonnan minden útmutatást és támogatást azonnal megkapnak.

Vitézi Szék hirdetése.

Az Országos Vitézi Szék döntése alapján közlöm Csik vármegye lakosságával, hogy ezental a felszabadult erdélyrészből a Vitézi Bendbe való felvételt kérheti az a magyar honpolgár is:

a) akinek kétszeres kieszűst vitézségi érme és nemzetvédelmi keresztje van, földmives foglalkozása, legalább két gyermeke van s az ország bármely részén kijelölt vitézi telekre való azonnali átköltözését, kötelezően vállalja,

b) azon hősi halált halt egyén is vitézzé nyilvánítható, aki csak egy kieszűsttel rendelkezik, ha ezt fegyvertény leírás szerint kiváló vitézségért kapta s flu vagy leány gyermeke van,

c) olyan egyszeri kieszűst vitézségi érmet nyert legalább 50%-os hadirokkant, aki emiatt harctéri szolgálatra alkalmatlanná vált.

A kérvényeket az eddig előírt módon kell felszerezni s a Vitézi Székhez (Csikszereván, Vármegyei háza) beadni.

Azok a csiki vitézek, akik vitézi telket igényelnek és áttelepülésre hajlandók folyó hó 15-ig írásban, vagy személyesen jelentkezzenek a Vitézi Szék irodájában. Azok is jelentkezzenek újra, akik már egyszer igényeltek vitézi telket. Együttal a következő adatokat is be kell jelenteni: a) Hány gyermeke van? b) Hány hold birtoka? c) Miből áll gazdasági felszerelése? d) Milyen állatai vannak.

Csikszereván, 1943. október hó 23-án.

vitéz VIDA GYULA s. k.,
vezetőrnagy, megbízott székkapitány.

Utazásnál

a változó életmód zavarja a rendszeres étkezést. Ez élménytel, fejfájást okoz. Ne felejtse, hogy utazáshoz szükséges a jó hasajtés.

DARMO!

Könyvismertetés,

Dr. P. Boros Fortunát:
Csiksomlyó, a kegyhely.

A kat. székelység híres bucsujáró helyéről, Somlyóról jelentek meg addig is, kis füzetekben, rövid ismeretűsek; magáról a pünkösdi bucsuról több színes, szép írás: (Ezek közül kiemelkednek: vitéz Antal Árontól kettő is: A pünkösdi bucsu, Harangzó, 1942. május; A pünkösdi lélek, a köderdő mellől c. kötetben. P. Benedek Fidé: Máriás zászló alatt, Kat. Világ, 1940. november.) Az első összefoglaló munka, amely felöleli a somlyói kegyhely multját és jelenét, most került ki a sajtó alól, fenti címen, az erdélyi Ferenecsek tart. főnöke, P. Boros Fortunát dr.-nak, a jeles történetésnek tollából. Ez a könyv eseményszámba megy a kegyhely történetében s mint olyan mű, amely elsőnek tárja fel változatos képek sorában a kegyhelyre vonatkozó tudnivalókat, sokak lelkében élő kíváncsiannak tesz eleget. Vármegyénk idegen torgalmának megővékedése kapcsán, Somlyó külön is az érdeklődés előterébe került. A nagyszámu meuszíról jöttek, akiket idevonzanak vidékünk természeti szépségei, nem mulasztják el felkeresni Somlyót. Ezek örömmel fogják üdvözölni, mint kitűnő utikalauzt. A sarándokoknak és az idevalóknak meg éppenséggel igen kedvelt olvasmánya lesz a könyv, amely a meghitt barát kedves hangján adja meg mindenről a széleséges tájékozást.

Ha valaki — régi ismerőse a szent helyeknek — végig nézi a tartalomjegyzéket — nem is tudja hamarjában, hogy a fejezetek közül melyiket olvassa előbb. Mindenik érdekl s mindenké az emlékek, élmények gazdag világát idézi fel.

Említsünk meg néhányat a tartalom főbb pontjából: A letelepedés és első küszdelmek. A klastrom-épület története. A templom újra javítása. A csodás szobor. Csiksomlyó központ lesz. Küzdelem a viharban (a vihar: az első világháború és a román megszállás.) A nemzet hódolata Mária lábainál (a kormányzó pár látogatása 1940. október 8-án.) Az orgona. Iskolák. A könyvtár. A Mária-Társulat. Ezerszékelv leány nap.

Szinképek. Utóbbiak hangulatos rajzok a pünkösdi bucsuról, több megkapó mozzanattal, melyek közül különösen említésre méltó kettő. A felszabadulás utáni első bucsunak szemléltője volt egy világgéjt lengyel páter, a lengyel arisztokrácia köréből, aki élesen megfigyelte népünk felvonulását, mely áhítatát s észleleteit e rövid jellemzésben foglalta össze: firmissima fides! — erős hit! A másik Márton Áron püspök meghívására Cassulo And.ás pápai nunciás látogatása 1940-ben, aki, midőn látta, hogy a ruhogó esőben a körmenetben senki sem állott ki a helyéről, örömkönyvek közt a lengyel vendéghez hasonló módon kiáltott fel: fede meravigliosa — csodálatos hit!

Nemcsak a tudós szorgalmával és alapossgával készít a munka, hanem áthatja azt a Ferenec lélek bensősége, a szent helyek iránti szeretetnek, lelkesedésnek melege.

